

Din Octoiul mic slavonesc, 1578

Academia Română și Biblioteca ei

Conștiința unității neamului prin aceeași limbă și prin aceeași credință pentru toți Românii din toate ținuturile nu s'a întunecat niciodată, oricât erau răspândiți dela Dunăre și Carpați până la Nistru și mai departe. Zidul verde al Carpaților nu rupea neamul în bucăți deosebite, ci din potrivă, îl apăra într'o unire adăpostindu-l într'un tot organic.

Poporul cunoștea acest adevăr. Așa se înțeleg cauzele pentru care se putea scurge dintr'o parte într'alta a plaiurilor și a văilor, după cum îl împingeau valurile străine, pe care nu le putea înfrunta. Unirea de fapt era un lucru cunoscut tuturor. Deaceia nu este mirare că Bălcescu spune cum în marea adunare a poporului ardelean dela Blaj la 1848 a auzit strigătul: „Noi vrem să ne unim cu Țara” și „Țara” nici nu avea alt nume, căci acesta era știut de toți.

Această „Unire” era însă împiedecată de mari interese organizate politicește, dintre care cel mai puternic fusese, întâiu, câțiva secolii al Regatului Coroanei Ungariei, apoi al Austriei cu dinastia Habsburgilor în frunte și la stăpânire. Pentru acele interese a trebuit să verse Românii multe sudori, multe lacrimi și mult sânge. Era necesitate de viață — și „primum vivere”, se zice.

Apoi a trebuit muncă încordată intelectuală pentru a câștiga lumina culturii care ne lipsea și pentru a cărei lipsă eram batjocoriți, desprețuiți și tratați ca rasă inferioară, aproape ca animale. Această luptă pentru cultură a trebuit făcută cu toate piedicile și împotrivrile tocmai ale acelor cari ne desprețuiau pentru lipsa ei.

În țările și la neamurile vecine și conlocuitoare lumina culturii înflorea tot mai viu, pe când străbunii noștri erau acoperiți de ceața întunerecului. Dar razele înaltei culturi din Apus au început să pătrundă și la noi, mai întâiu în mod sporadic, individual, cum au fost cele aduse din Polonia prin boerii Moldoveni sau din Italia, cum a fost prin Cantacuzino Stolnicul, apoi organic și în continuare sistematică prin tinerii români ai bisericei unite din Ardeal, cari studiau în institutele catolice din Viena și Roma. Ne-au venit apoi semințe de cultură franceză prin agenții și consulii francezi trimiși la Iași și București pe lângă Domnii Fanarioți și prin emigranții alungați de valurile vul-

canice ale Revoluției franceze și adăpostiți la noi ca instructori în case domnești și boerești.

În această lumină de auroră și-au dat seamă ai noștri de pe la 1760—70 încoace în ce grozavă stare de înapoiere eram rămași. Nu s'au descurajat, dimpotrivă s'au pus pe muncă eroică și apostolică, dând toate puterile lor, toată ființa lor jertfă pentru luminarea și înălțarea neamului. La 1755 au deschis școlile dela Blaj, peste 50 de ani au deschis pe cele dela Beiuș în Bihor, care toate au fost ca puternice făclii de cultură românească aprinse în mijlocul poporului nostru întunecat, dar doritor și iubitor de lumina culturii. Așa s'a făcut și dincoace de munți, mai ales după restabilirea domniilor naționale în locul celor străine.

Cu cât cultura devenia mai luminoasă, cu atât conștiința unității neamului se întărea și aspirațiile celor luminați și înțelegători se făceau mai stăpâne pe suflete și îndemnau spre a lucra dela aspirații spre înfăptuire.

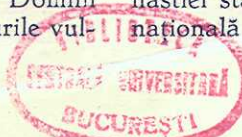
Școala ardeleană a Blajului înălțată pe ideea romanității neamului a devenit un far, ale cărui raze străbăteau peste toate granițele și stăpânirile până la Tisa, Dunăre și Nistru.

„Istoria lui Petru Maior pentru începutul Românilor în Dacia” publicată la 1812 — anul furtului jumătății răsăritene a Moldovei — devenise Evanghelia naționalismului român tocmai pentru exagerațiile argumentărilor și concluziilor prin care se afirmă *romanitatea* curată a neamului românesc.

Dela știutorii de carte aceste argumentări mult dorite și întăritoare de suflete se întindeau, prin preoțime și dascălime, la lumea satelor, care se instruia verbal din auzite. Așa se înțelege vorba sâtenilor auzită de Bălcescu la Blaj: „Noi vrem să ne unim cu Țara”.

La 1848—49 mișcări spre libertate și lumină s'au pornit în toate trei țările noastre. În Principate ele au fost repede sugrumate de stăpânirile străine prea puternice, interesate să împiedice reînvierea Românilor spre cultură și spre viață proprie în țara lor.

Ardelenii au luptat și zeci de mii au murit pentru eliberarea spre viață și cultură proprie; au luptat legându-și interesul lor național de al di-naștiei stăpânitoare atacată cu putere de revoluția națională a Ungurilor, asupritorii feudali ai Ro-

Membrii Societății Academice Române la 13 August 1867

mânilor. Curând după stingerea focului revoluției, ai noștri și-au văzut înșelate iluziile și făgăduelile primite pentru sângele vărsat și pentru virtuțile morale și eroice desfășurate. Munca nouă cu răbdare și stăruință trebuia din nou începută.

I. — *Inițierea Academiei Române.* Evenimente mari se petrecuseră de curând în părțile răsăritene ale Europei, evenimente care au înlesnit săltarea neamului românesc spre a face mari pași înainte, hotărâtori pentru emanciparea prin unirea tuturor puterilor lui. Războiul Crimeii (1854) urmat de Tratatul dela Paris (1856) au deschis, prin sprijinul Franței și al Impăratului ei Napoleon III, puțințele care au realizat întâia mare aspirație națională, „Unirea Principatelor” (1859). Această „Sfântă Unire”, cum ziceau cei mai entusiaști ai acelor mărețe zile, a electrizat românimea de prețutindenea și mai ales pe Ardeleni.

Se ivise între ai noștri, în Ardeal, un bărbat de mare inteligență, de înaltă cultură, de puternic caracter, Episcopul Românilor neuniți Șaguna, care prin prestața lui personală s'a impus și a câștigat un prestigiu ca nimenea altul. Neținând în seamă deosebire confesională, a lucrat în frățească înțelegere națională cu Blajul uniților, trăgând pentru neam pe toate terenele vieței toate foloasele posi-

bile din situațiile interne ale Austriei împărătești.

La 1860 Episcopii, împreună cu mulți intelectuali români, au cerut și la 1861 au înființat întâia mare Asociație culturală națională pentru literatura română și cultura poporului român. Întâia adunare generală ținută la Brașov în 1862 a fost cu entuziasm povestită de Al. Odobescu lumii de dincoace de munți.

Inițierea acelei Asociații a Românilor de peste Carpați a fost puternic îndemn pentru cei din Principatele acum Unite să facă un pas înainte spre înființarea unei instituții culturale pentru toți Români.

Domnia lui Cuza-Vodă fusese prea frământată de probleme mari și grabnice: recunoașterea Unirii, secularizarea averilor mănăstirești, naționalizarea mănăstirilor închinată și expulsarea călugărilor greci, improprietărirea țăranilor și altele. Toate acestea împiedecau crearea unei atmosfere potrivite pentru înființare de instituții culturale. Se înființaseră cele două Universități, dar au fost mai mult improvizate, fără să fi fost organizate și înzestrate cu cele necesare pentru a da neamului avântul cultural cerut de timp.

Se întâmplase însă în anii după 1848 un fenomen, care amenința să devină o primejdie tocmai pentru ideea fundamentală a Unirii neamului prin

Donații

1867	Aug. 29	N. 22	D. Tomot. Cipariu	1	
1868	Jan. 27	N. 4	Episc. Ia Buzau Grigorie ofera	73	
	Aug. 23	22	Min. Cult. N. 12306.	1	
			D. Laurian (verbat)	7	
			D. Iarciu (id)	1	
	Sept. 27	39	Min. Instruc. cu N. 10838	27	
		40	id cu N. 10856	10	
	Oct. 29	41	id cu N. 11229	8	
			id cu N. 11344	6	
	Nov. 11	44	id cu N. 12866	5	
	Dec. 17	45	id cu N. 11084	1	
1869	Jan. 23	14	Ep. Melchisedec	2	133
	Aug. 2	29	D. V. T. Urechia	38	
	Sept. 2	35	D. Stivca	2	
		25	43 m. D. Laurian	7	
	Aug. 5	43	44 m. Comparati	4	
	Sept. 26,	91, 92, 93, 94	Diara (Schimburi)	4	
		100	cu comparati		
	Dec. 29	107	id		
1870				2	

Inceputul Bibliotecii Academiei Române: întâile donații

Unitatea limbii. „Limba veche și 'nțeleaptă” intrase, deodată cu lărgirea și îmbogățirea culturii de carte, într-o fază nouă.

Noua îndrumare culturală cerea pe de o parte îmbogățirea limbii, pe de alta scrierea ei cu litere latine în locul buchilor cirilice slavone. S'au format deci deosebite școli cu sisteme deosebite pe provincii, care amenințau să rupă în bucăți unitatea limbii noii culturi, unitate care fusese păstrată în trecutul fără cultură modernă și era păstrată în graiul poporului necărturar.

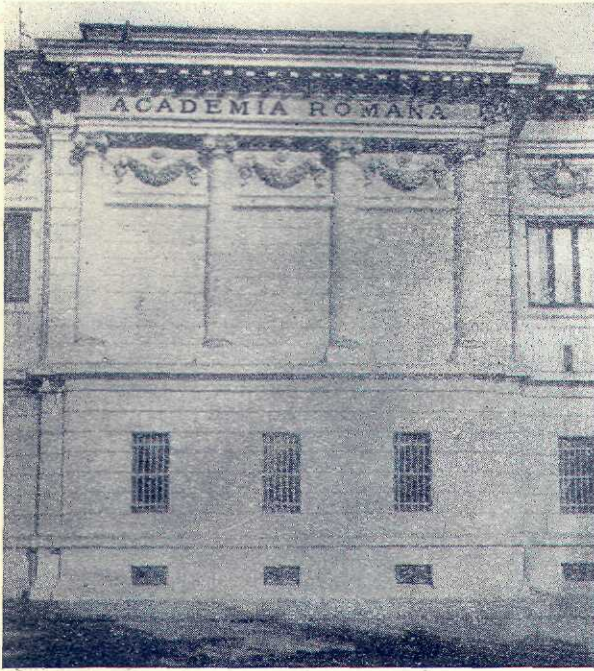
Ardelenii, la cari se plămădisse noua îndrumare pe temeiul ideii romanității, țineau firește ca limba să fie îmbogățită cu cuvinte din limba-mamă latină, nu numai unde necesitatea cerea, dar să se înlătore din limbă toate cuvintele neromane și în locul lor să fie luate altele latine; asemenea, scrișoarea cirilică să fie înlocuită cu cea latină și astfel întocmită, încât să se vadă prin ea latinitatea limbii. Realizarea se începuse de Samoil Clain la 1779, apoi a fost continuată de dânsul și de toți frunțașii școlii și așezată în doctrină de Petru Maior. Continuatorul lor Cipariu a moderat sistemul prin studiul vechilor cărți românești din secolii XVI și XVII, susținând să fie reinviate ve-

chile cuvinte și forme gramaticale de origine română căzute în uitare; iar pentru scriere a întocmit o ortografie etimologică mai moderată. În acest sistem se crease peste Carpați o limbă cultă pentru școli, cărți, ziare, bine caracterizată și deosebită de celelalte provincii.

În Țara Românească stăpâna Eliade Rădulescu. După ce, prin gramatica publicată la 1828, a propovăduit cele mai raționale idei, criticând spiritual atât pe conservatorii reacționari de aici, cât și pe progresiștii ardeleni latinizatori, a alunecat spre italianizarea limbii, încât, amețit de asemănările între limba română cu cea italiană, propunea să luăm italiana ca limbă literară, câștigând astfel deodată și bogata literatură a peninsulei. Pe această idee s'a format iar o școală care a dominat în învățământ și în literatura vremii. Deci fundamentală deosebire de celelalte provincii.

Un fiu intelectual al Blajului, Aron Pumnul, aruncat de valurile revoluției dela 1848, ajunge în Bucovina la Cernăuți, unde a fost frățeste îmbrățișat de familia Hurmuzaki și de puțina boerime rămasă negermanizată prin sistemul austriac aplicat metodic.

Pumnul dusese cu sine entuziasmul naționalist

Aripa sălii de ședințe a Academiei Române

al Blajului și s'a pus pe dascălie, ca să combată germanizarea înaintată în „Dulcea Bucovină”. Propaganda lui a prins repede, dar el și-a făcut idei deosebite de ale Ardelenilor în privința limbii viitoarei culturi naționale. Voia ca limba să se îmbogățească nu prin latinisme, ci prin cuvinte formate prin analogie din rădăcinile vechi; iar scrierea să fie fonetică-cirilică sau chiar latină, dar adaptată prin semne speciale la trebuințele fonetice ale limbii noastre.

Astfel s'a format în Bucovina a treia formă de limbă literară românească, tot așa de artificială ca și italianizata lui Eliade la București și ca semi-latinizata ardeleană a lui Cipariu dela Blaj.

Rămăsese sănătoasă numai Moldova, unde Negruzzi, Kogălniceanu, Russo, Alecsandri își căutau formele scrisului în cele mai bune izvoare: vechile cronică și vorbirea poporului în cântări și povestiri.

În aceste împrejurări s'a fundat la 1866 Societatea Academică română înălțată la 1879 la starea de

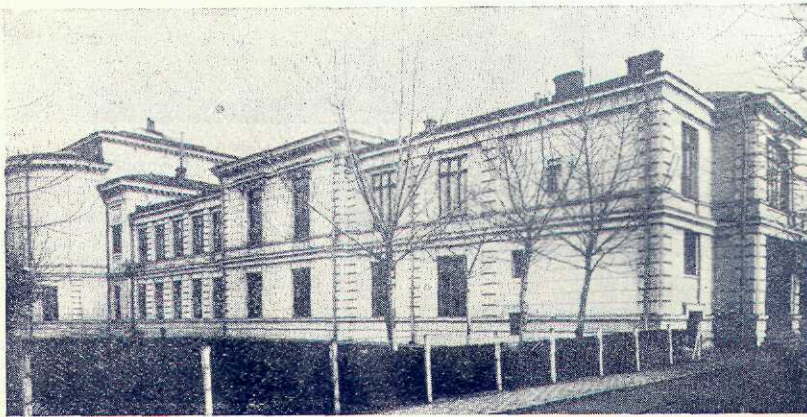
Institut național cu numele Academia Română. Misiunea noii creații era întâiu să determine ortografia limbii române, să elaboreze gramatica limbii române și să înceapă lucrarea dicționarului român.

Pentru îndeplinirea acestei misiuni erau chemați prin decret oficial public cărturarii neamului din toate provinciile, și anume: 4 din Țara Românească, 3 din Moldova, 3 din Transilvania, 2 din Banat, 2 din Maramureș, 2 din Bucovina, 3 din Basarabia, 2 din Macedonia. Astfel s'a afirmat deschis în fața lumii unitatea culturală a neamului și principalii lui factori culturali din toate provinciile au fost chemați să conlucreze la desăvârșirea unificării direcției de dezvoltare viitoare, fără a ține seamă de stăpânirile deosebite sub care se aflau împărțiți atunci. Societatea a fost inaugurată la București la 13 August 1867.

Sistemele deosebite s'au lovit în lupte aspre, la care nu putuse lua parte Pumnul din Bucovina, fiindcă murise în Ianuarie 1866. Rămăsese însă Eliade-Rădulescu foarte slăbit de vârsta înaintată (n. 1802) și de lunga activitate, dela 1822, și Cipariu. Între ei s'a ridicat Laurianu, care a impus sistemul ultra-latinizator, după care a redactat pentru Societate vestitul Dicționar publicat în

1869-70, în care se crease o limbă românească artificială nouă, rămasă ca de mizerie pentru țări convingerilor chiar în rătăcire. În fața acestei apucături, Moldovenii Negruzzi, Alecsandri, Maiorescu s'au retras.

Întrase în acest timp în Societate Odobescu, Dimitrie Sturdza, Ion

Depozitul vechiu

Întâiul depozit nou al Bibliotecii.

O ședință intimă a Academiei Române (22 Maiu 1912)

MASA DIN STÂNGA : Spiru Haret † 1912, Gen. Crăiniceanu, N. Teclu † 1916, P. Poni † 1925, St. Hepites † 1922, Dr. V. Babeș, † 1927, A. Saligny † 1925, Dr. Gr. Antipa, I. Simionescu, Dr. C. I. Istrati † 1918
MASA DIN DREAPTA : A. Naum † 1917, N. Iorga, Al. Philippide, D. Caragiani † 1921, A. D. Xenopol † 1920, I. Bogdan † 1919, A. Bărbănteanu † 1922, N. Quintescu † 1913, N. Gane † 1916.
MASA DIN MIJLOC : Președ. I. C. Negruzzi, Secret. Gen. D. A. Sturdza † 1914, I. Bianu.

Ghica, bărbați cu orizonturi largi de cultură apuseană, cari nu se puteau supune sistemelor strimte și exagerate în latinizare, cari dominau Societatea. Veniră apoi evenimentele mari ale războiului din 1877 cu urmările lui înălțătoare: Independența, care a pregătit Regalitatea.

Ca urmare firească a venit și înălțarea Academiei, care la Martie 1879 a fost declarată prin lege *Institut Național*, având ca scop „cultura limbii și a istoriei naționale, a literelor, a științelor și frumosele arte”.

În statute (art. 23) se prevede acum că „Membrii Academiei nu pot fi decât *Români din ori ce țară*, cunoscuți prin operele și activitatea lor literară sau științifică”.

Membrii activi aleși la 1879 pentru noua organizare erau în număr de 36 și, după provincii: 10 Munteni, 12 Moldoveni, 10 Ardeleni, 1 Bucovinean, 1 Basarabean, 1 Macedonean.

În starea de astăzi sunt: 15 din Muntenia, 9 din Moldova, 8 din Ardeal veniți sau născuți în țară, 2 Basarabeni, 1 Bucovinean și 1 Macedonean.

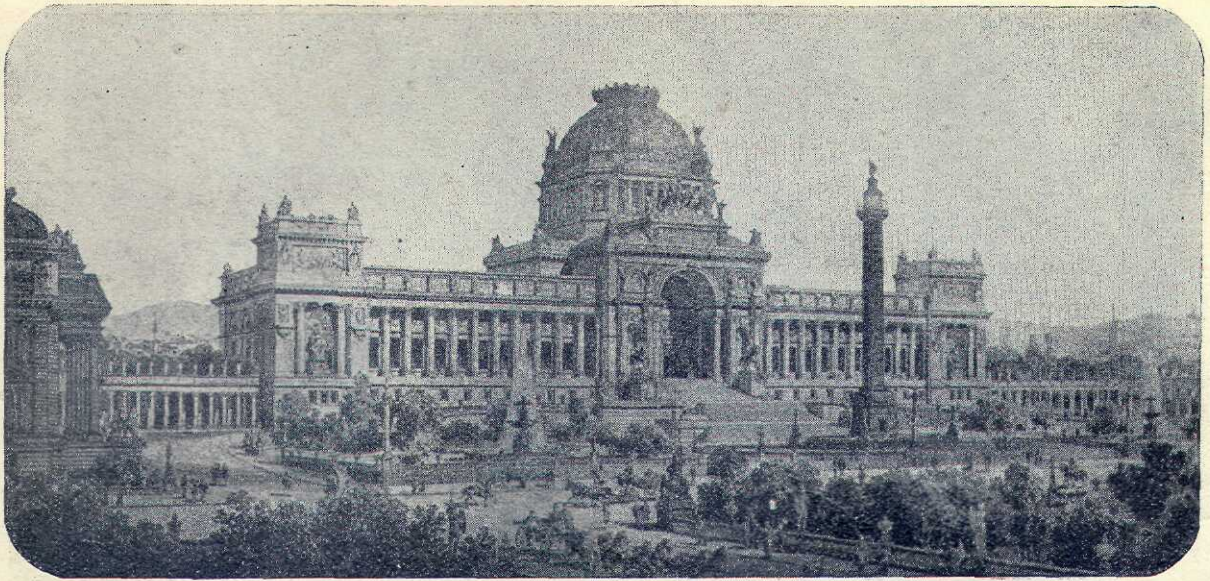
Pe această bază s'a desvoltat, pe cât s'a putut, trăește și lucrează, cum poate, Academia Română dela 1879 până acum.

Activitatea și publicațiile științifice, localul în care a fost adăpostită, chestiunile discutate și soluționate, cum a fost marea chestiune a ortografiei; donațiile și premiile instituite în acest șir de 60 de ani sunt adeseaori cîrtite, și mai ales în sferile superioare oficiale, care în veșnica lor goană de prefacere sunt totdeauna grăbite, și nu au timp să observe și să judece cu mințea liniștită, binele adus neamului printr'o lucrare statornică de peste șase decenii.

II. — *Biblioteca Academiei*. În afară de menirea arătată prin decretul de înființare dela 1866 și prin legea de reorganizare dela 1879, Academia a înființat un nou organ de știință și de cultură: *Biblioteca ei*.

Pe lângă cele două Universități înființate de Kogălniceanu în domnia lui Cuza-Vodă se improvizară câte o Bibliotecă numită centrală din bibliotecuțele luate dela școlile secundare: Academia Mihăileană la Iași și Liceul Sft. Sava la București. Dar au fost apoi lăsate aproape cu totul în uitare fără local potrivit, fără personal pregătit, fără mijloacele necesare pentru desvoltare.

Academicienii veniți la 1867 de peste Carpați

Proiectul Palatului Academiei la 1886 (Serviciul tehnic, G. Duca)

au simțit cei dintâi această lipsă, fiindcă ei cunoșteau acolo în țara lor biblioteci mari și bogate, ca a fundației Brukenthal din Sibiu, Batthiani dela Alba Iulia, altele la Târgu-Mureș, la Cluj, la Aiud, și chiar în sărăcuțul lor Blaj. Aici la București fuseseră biblioteci bogate, ca a lui Constantin Cantacuzino, ucis la 1716, a lui Nicolae Mavrocordat și ale altora, dar toate au fost spulberate de vânturile și prăpădul vremilor rele. Acuma trebuia început din nou și începutul s'a făcut chiar în întâia sesiune din 1867 prin donații, în capul cărora s'a scris Cipariu. Am dat în facsimile actul de naștere al bibliotecii Academiei, care astăzi este fără îndoială, și după mărturisirea frunțașilor cărturari, cea mai bogată bibliotecă românească.

Două donații mai însemnate din întâii ani au fost bibliotecile Generalului Adrian și a istoricului Papiu Ilarian. Dar Academia a fost până la 1892 adăpostită în două încăperi din Universitate în rândul de jos, încăperi dosnice, igrasioase

și cu totul neîncăpătoare și nepotrivite pentru o bibliotecă în desvoltare. Dealtfel lipseau și toate celelalte condiții pentru aceasta: nici bani pentru cumpărături, nici personal (un singur funcționar:

scriitor-archivar-bibliotecar cu 130 lei pe lună și un servitor).

Erau în Academie doi cărturari cari aveau biblioteci proprii, D. Sturdza și Al. Odobescu, dar biblioteca acestuia a ajuns în curând încorporată într'a Statului. A Statului nu se putea însă des-

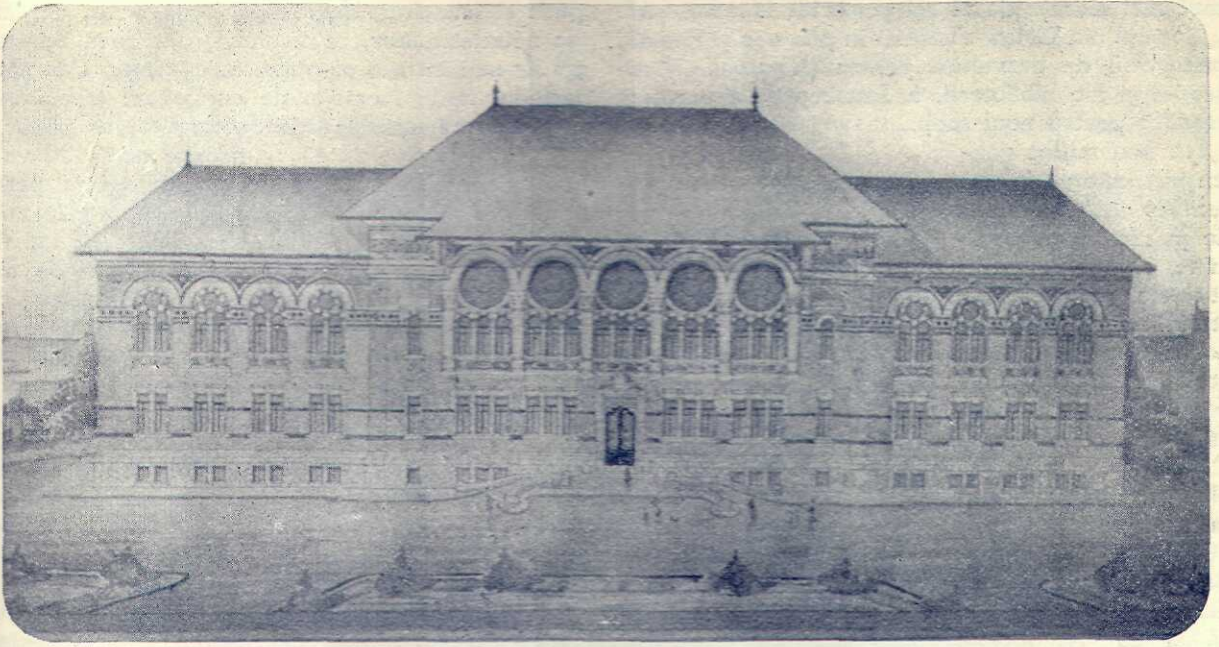
volta, din cauză că era supusă fluctuațiilor politice, funcția de director fiind socotită ca post administrativ de dat unui om al partidului. Deci nestatornicia și lipsa de fonduri adăose la lipsa de local erau piedici pentru orice desvoltare, care de altfel nu interesa serios pe nimenea. Cine ar fi dorit să facă studii serioase pentru istoria națională (avis rarissima) mergea în străinătate: Budapesta, Viena, Berlin, Paris. Așa făcuse Bălcescu, așa făceau Hașdeu, Xenopol.

Această lipsă m'a impresionat dureros, când, în timp de doi ani (1881-1883), am văzut bibliotecile orașelor Italiei, dela Milano la Neapol, cele dela Paris, dela Londra și Oxford, apoi ale Poloniei din Cracovia și

D. A. Sturdza

Varșovia. Singurul bărbat cărturar la noi, care înțelegea atunci această tristă lipsă națională și necesitatea să fie vindecată cât mai curând era D. A. Sturdza. El era președintele Academiei și Ministru

Proiectul Palatului Academiei de la 1913 (fațada de arhitectul Ghica-Budești)

în 1883, când m'am întors în țară rechemat de dânsul pentru trebuințele instituției, dela care eram în concediu pentru studii. I-am spus ce văzusem în Apus și necesitatea de a se desvolta la Academie o bibliotecă națională pentru studiile istorice, literare și filologice, care să servească toată țara și dela care să pornească și organizarea altora în principalele centre culturale. Ideea a fost îmbrățișată cu entuziasm. Pentru realizarea ei eu am renunțat la ultimii doi ani de continuare a studiilor în străinătate, Sturdza a demisionat dela președinția Academiei și s'a făcut Secretar General.

În 1884 am făcut legea tipografiilor obligate să dea exemplare din tot ce tipăresc spre a asigura colecționarea imprimatelor românești; legea a fost refăcută la 1904 cu îmbunătățiri. În 1885 și 1886 am vizitat pentru deplina informație, vestitele biblioteci, arhive și institute polone din Galiția și Polonia.

III. — *Localul Academiei.* Ia 1886 s'au făcut planurile pentru palatul Academiei, în care o aripă să fie destinată pentru bibliotecă cu încăperile ei

de depozite și săli de lucru, altă aripă pentru Muzeu, iar aripa centrală pentru localurile Academiei înseși.

Planurile au rămas însă pe hârtie și se păstrează la Academie. Regimul liberal a căzut în 1888 și câțiva ani nu s'a mai vorbit de palatul proiectat, iar biata Academie a rămas tot în cele două săli igrasioase din vechea Universitate.

Dar mai era cineva care înțelegea și se interesa de asemenea lucruri: era Regele Carol.

La 1892 Teodor Rosetti, fiind Ministru la Instrucție, mi-a spus că Academia trebuia să iasă fără întârziere din localul Universității și m'a însărcinat să caut un local de închiriat sau de cumpărat. Am cumpărat casa Cezianu, fostă a lui Filipescu-Vulpe, din Calea Victoriei, unde a fost îndată mu-

Biourul Directorului Academiei Române

tată Academia cu tot ce avea. Apoi după câțiva ani au fost cumpărate casele vecine Belu și Zaleski, precum și terenul viran din fund, care aparținea unuia din frații Cezianu. Așa s'a format frumosul teren, pe care se va înălța cândva palatul definitiv al Academiei Române în proporții

mult mai mărețe decât cel proiectat la 1886—87.

Localul din Calea Victoriei în plin aer și lumină, susceptibil de dezvoltări pentru trebuințele Academiei și ale bibliotecii, a fost repede reparat și pregătit pentru noul scop.

Un nou mijloc pentru îmbogățirea bibliotecii a fost schimbul de publicații cu Acamiile, societățile și institutele științifice din străinătate. Pretutindena propunerile noastre au fost primite bine și cu frățească dărnicie.

În acest timp Biblioteca Statului vegeta, cu un buget de 70-80 mii lei, lipsită de toate condițiile de dezvoltare; a fost scoasă și ea din localul Universității și mutată într-o veche casă în ruină în strada Academiei, unde este acum veselul teatru „Cărăbuș”, iar după pușini ani a fost mutată tot cu chirie într-o altă dărâmatură, unde este acum Ministerul de Răsboiu. Acestor triste peregrinări le-a pus capăt marea criză din 1901, când Statul prin lege a cedat-o Academiei, cu subvenție anuală de 25.000 lei.

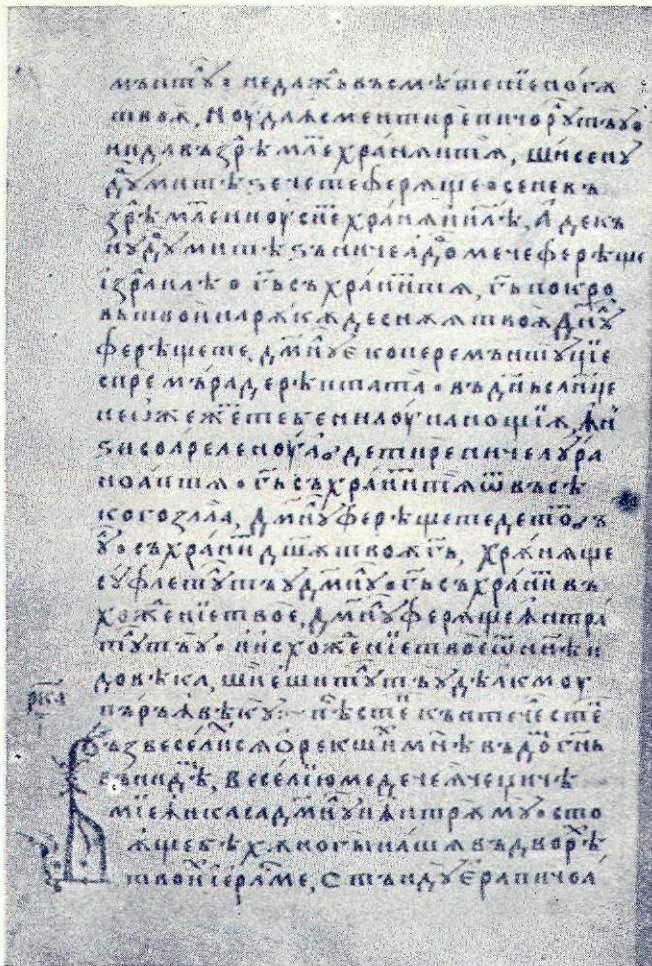
Au venit în dar una după alta câteva biblioteci întregi dela răposatul prof. Costaforu, Episcopul Ghenadie dela Buzău, Generalul Pencovici, Sturdza-Scheianu, G. Em. Filipescu. Daruri mai mărunte veneau din multe părți, iar în unele timpuri favorabile veneau și mici fonduri extraordinare dela Guvern (D. A. Sturdza), mai ales pentru manuscrise vechi și documente istorice, căci alături de cărți se înfiripase și o secție de manuscrise și documente, de stampe, portrete, hărți geografice etc. și chiar un cabinet numismatic.

Lucrările de catalogare pentru toate aceste materiale întreceau cu mult puterea de muncă a personalului, improvizat la început din oameni cu puțină pregătire și cu încă mai puțină remunerare. S'a moștenit o stare de lucruri, care se îngreunează din zi în zi până astăzi, când personalul este pre-

gătit și muncitor, devotat și conștiincios, dar atât de neindestulător, ca număr, încât dacă zece ani nu ar mai intra o singură foaie, tot nu s'ar putea termina toate lucrările de catalogare trebuitoare.

Creșterea anuală urcându-se, a ajuns până aproape de 6.000 volume. Nu numai personalul era și este neindestulător pentru lucrările cerute de asemenea creștere, dar nici localul nu le mai încăpea, cu toată înghesuiala înlăuntru și cu toate cărpelile și adăogirile la casele foste Cezianu și Zaleski, în care se improvisase și o sală publică pentru studii și folosirea colecțiilor. Se mai adăogea foarte gravul inconvenient al nesiguranței de foc, localul improvizat fiind încălzit cu sobe, dar și aceasta numai în încăperile ocupate de personal și de cetitori, rămânând neîncălzite depozitele, din care trebuiau pe toate generurile să fie aduse cărțile și puse înapoi la loc după folosire.

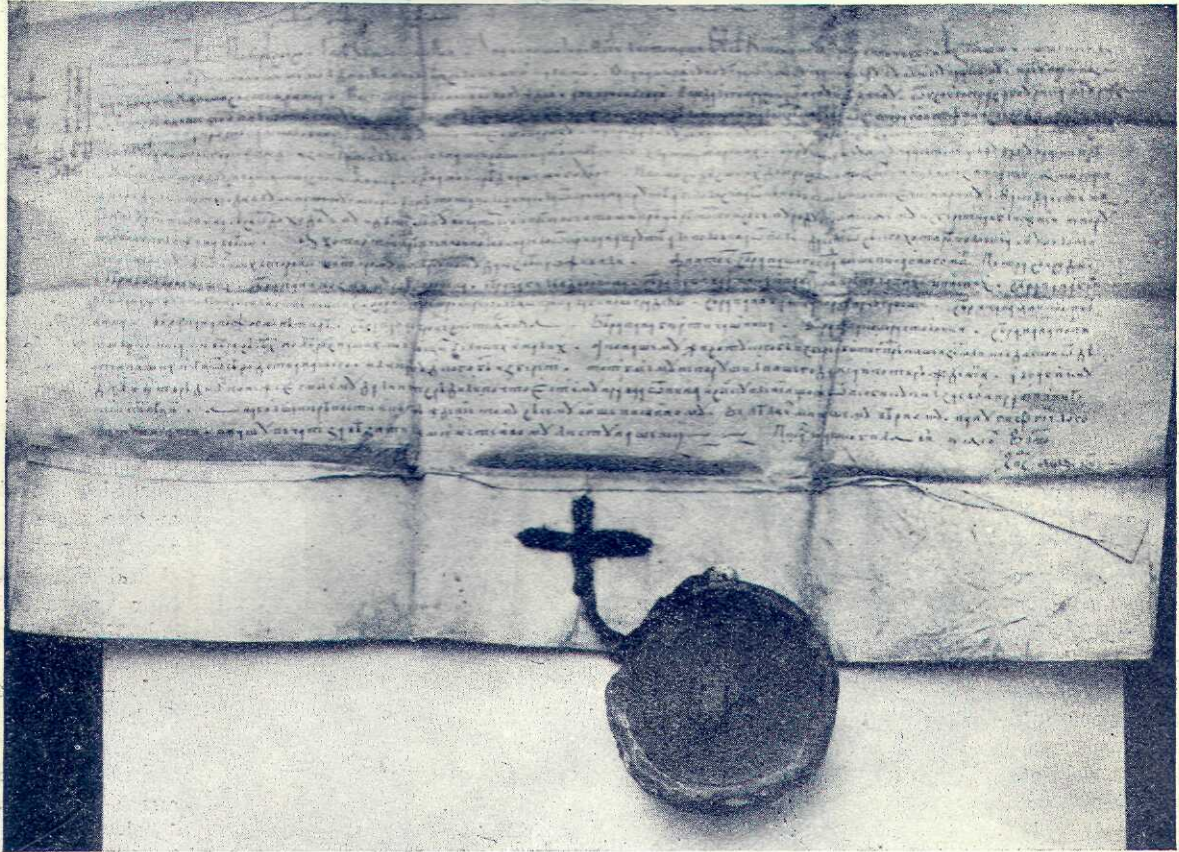
Inițiatorul și stăruitorul protector al bibliotecii Academiei, răposatul D. A. Sturdza, Secretar General de la 1884, până la moarte în 1914, a dat din nou îndemn pentru a se construi localul trebuitor bibliotecii. În apropiere era un singur local de bibliotecă — al Universității din Cluj — construit în condițiile cele mai moderne. Se construisese însă de curând noul local al marelui bibliotecar regal — acum național — din Berlin, ținându-se seamă de perfecționările realizate în Statele-Unite Americane. Am mers la Berlin în 1912, unde ni s'a recomandat un arhitect, care lucrase la planurile noii biblioteci. A făcut planurile pentru noi și spre a cunoaște amănuntele tehnice au fost trimiși în misiune specială — un inginer și un arhitect. S'a refăcut fațada în stil românesc, s'au făcut toate pregătirile pentru începerea lucrărilor, când izbucnirea războaielor balcanice în 1913, urmate de cel general, au oprit toate pe loc. Al doilea plan s'a pus la păstrare lângă cel din 1886—87.

Pagină din Psaltirea Voronețeană sec. XVI

După restabilirea păcii prin tratatele din 1919 a reinviat la Academie ideea construirii localului, dar cu intenția de a se face un plan general, din care să fie construită întâiu partea destinată bibliotecii. După planul întocmit, partea bibliotecii

pentru lucru și încăperile necesare pentru lucrările de catalogare. Se așteaptă construirea părții principale a localului bibliotecii, după care va trebui să urmeze localul Academiei, potrivit cu trebuințele și cu demnitatea națiunii întregite pe temeiul unirii

Un document dela Petre Schiopul, din 28 Maiu 1579 în Iași

în totală desvoltare ar trebui să aibă o sală de lucru pentru 200 persoane, cu o încăpere rezervată pentru lucrări speciale, secția manuscriselor și documentelor cu depozitele și cu anexele lor, cabinete de stampe, portrete și hărți geografice, cabinet numismatic, toate cu depozitele și instalațiile lor speciale și cu ateliere de fotografie și de legătorie. Pentru depozitele de cărți sunt prevăzute trei încăperi legate prin dispozitive mecanice de sălile de lucru. Ele urmează să fie construite în cursul timpului după trebuință, rezervându-li-se terenul necesar. Vor fi construite în beton armat, vor avea câte șase etaje înalte de câte 2,20 m. putând fi înălțate fiecare cu alte trei etaje. În toată desvoltarea lor aceste depozite vor putea cuprinde până la 4 milioane volume, cece ar reprezenta creșterea probabilă pentru 150—200 de ani.

Din acest plan al bibliotecii s'a construit în anul 1927 întâiul depozit, în care a fost așezată în toamna 1929 biblioteca cărților tipărite, improvizându-se, în condiții mulțumitoare, două încăperi

culturale reprezentate de Academia Română.

IV. — *Biblioteca Academiei și însemnătatea ei.* Academia este menită să funcționeze ca centru directiv pentru cultura națională a neamului. La această o îndatorează și o îndreptătesc atât ideea primordială a înființării ei, cât și organizarea, care impune recrutarea membrilor dintre bărbații cei mai luminați ai neamului, cât și stabilitatea funcționării, toți membrii fiind aleși pe viață; se adaugă la aceasta deplina neatarnare de orice altă putere în Stat, decât conștiința și judecata membrilor ei.

Biblioteca Academiei trebuie să fie și ea un organ în neîncetată desvoltare spre a servi scopurile culturale și științifice ale Instituției. Din întâii ani ai îndrumării ei spre desvoltare, 1884—86, au fost trase liniile unui program pentru viitor.

Biblioteca Academiei trebuie să țintească să cuprindă, întâiu, toate documentele tipografice și scrise relative la viața culturală românească, deci:

1. Toate cărțile, broșurile, ziarele, revistele, foile volante tipărite în România de oricine și în orice limbă;

2. Tot ce se tipărește de oricine, oriunde, în orice limbă, atingând direct sau indirect, despre Români sau despre țara lor;

3. Tot ce se tipărește de un român oriunde și în orice limbă.

Pe lângă acestea: colecții mari și publicații fundamentale pentru toate științele, mai ales istorice, etnografice, filologice, literare, cu deosebire cele privitoare la popoarele vecine.

Biblioteca astfel dezvoltată poate funcționa, și a și început, ca centrală mai ales pentru cele universitare, comunicând tuturor cărțile necesare spre folosire ca împrumutare.

Astăzi Biblioteca Academiei are următoarele colecții:

a) cărți tipărite: catalogate definitiv 97.000 opere în 117.400 volume, în curs de publicare (catalogate provizoriu) 1.600 publicații în 5000 volume, șase vechi biblioteci în catalogare provizorie, aproximativ 50.000 publicații în 150.000 volume, total 148.000 publicații în 272.400 volume și broșuri. Din acestea cam 100.000 sunt încă nelegate definitiv.

b) publicații periodice (ziare, reviste): inventariate 9.000 în 40.000 volume, dintre care românești cam 6.500 în 32.000 volume, străine abonate sau primite în schimb cam 2.500 în 8.000 volume;

c) manuscrite: 7.134 volume (4.912 românești, 685 slavone, 1.030 grecești, 307 în limbi române, 6 germane, 185 orientale); documente 49.560;

d) cabinetul stampelor: 3.320 stampe, 1.265

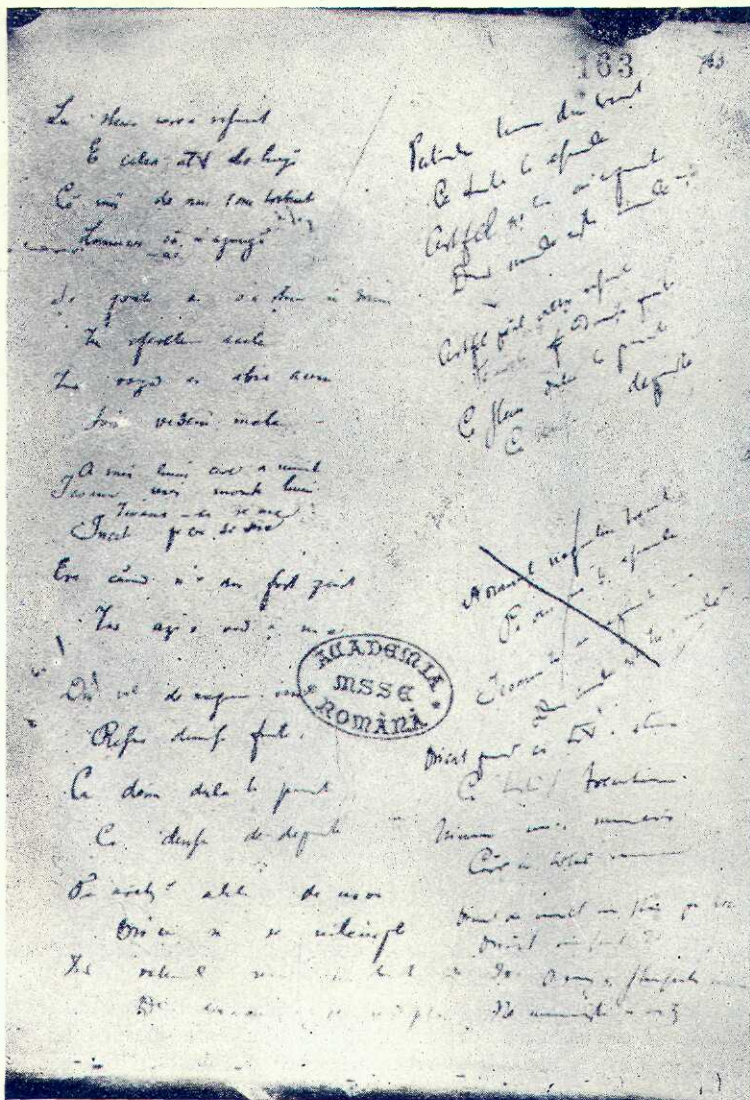
hărți geografice, 500 atlase, 620 albume, 53 hărți murale, 3629 portrete, 3.690 fotografii, 2.000 cărți poștale ilustrate, 200 tablouri (pictură), 650 desene originale, 1650 note muzicale;

e) cabinetul numismatic, format în 1911, avea la 1916: 5670 monete (aproape toate românești), 246 medalii, 99 sigilii și greutateți; toate au fost duse la Moscova. După 1919 s'au adunat mai ales din daruri: 11.180 monete, 397 medalii, 54 sigilii și plum-buri antice.

Publicațiile Bibliotecii. Până acum biblioteca Academiei a făcut următoarele publicații speciale, menite a face cunoscute publicului și mai ales învățăților și artiștilor colecțiile ei spre folosire:

1. — Creșterea Colecțiilor din anii 1903-20; mai trebuie continuată pentru anii 1921-30.

2. — Bibliografia românească veche din 1508-1830, în 3 tomuri în 4°, tipărită până la 1817; trebuie continuată până la 1830; iar tomul I (1508-1716) sfârșit, prin cererea generală, trebuie tipărit în ediția II

Manuscris a lui Eminescu
(La steaua care-a răsărit...)

revăzută și adăogită.

3. — Bibliografia românească modernă, în două părți: pentru 1831-1866 și 1866-1916, este pregătită și aproape gata de tipărit.

4. — Catalogul periodicelor românești (ziare, reviste), Tomul I (1820-1906); trebuie continuat și prevăzut cu indicele necesare.

5. — Catalogul descriptiv și analitic al manuscrimilor românești; s'au tipărit înainte de războiu tomurile I-II (n-rele 1-728); tomul III se tipărește acum și mai sunt 5-6 tomuri de pregătit și de tipărit.

6. — *Catalogul manuscriptelor grecești* de C. Litzica publicat în 1909 pentru 830 volume ; este de continuat pentru cele venite în urmă.

7. — *Catalogul manuscriptelor slave* neredactat.

8. — *Cătaloagele speciale* ale portretelor, stampelor, hărților geografice, etc.

9. — *Catalogul descriptiv și ilustrat al colecției numismatice*, mai întâiu cele domnești românești, cele antice pontice, cele barbare, etc.

Aceste colecții cer să fie catalogate, multe publicate prin cataloage tipărite. Pentru aceste lucrări se cer oameni pregătiți și muncitori cu pri-

cepere și cu tragere de inimă, căci cu funcționari improvizați și nestatornici asemenea lucrări nu se pot face și asemenea colecții nu se pot păstra și folosi. Asemenea oameni se pot însă găsi și forma sub conducerea Academiei, iar mijloacele necesare trebuie să se găsească și se vor găsi, căci este o datorie și o necesitate a țării pentru a-și lua și a-și păstra locul cuvenit spre care năzuește între popoarele culte.

I. BIANU

Președintele Academiei Române

